

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΝΗΣΤΕΥΤΟΥ

Λόγος πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγορεύσαι τὸν ἑαυτοῦ πνευματικὸν Πατέρα.

JOANNIS MONACHI PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI

VULGO

JEJUNATORIS

Sermo ad eos qui peccatorum confessionem Patri suo spirituali edituri sunt.

Dominus noster Jesus Christus, unigenitus Dei A Filius, qui propter peccatorum salutem homo factus est, cognoscens naturæ nostræ lubricum, lapsibus variis obnoxium, et quod mens hominis a juventute sua perpetuo et sollicite inclinatur in res malas, nullo modo eorum curam deseruit, sed legem eis ad auxilium dedit, angelos custodes præposuit, prophetas, apostolos, episcopos, presbyteros, doctores misit ad eos spirituales doctrinas edocendos. Monachos insuper ad exhortandum, ad confessiones apud ipsos cum pœnitentia edendum, ut nullam obtrectator et hostis noster adversum nos noxæ inferendæ occasionem inveniat, neve nos post casum in desperationem salutis laqueis et tendiculis suis inducat, et irretiat, sed intra salutis portum Deus dirigat. Iis enim qui ad ipsum ex toto corde, et sincero proposito convertuntur, occurrit, et eos in ulnis amplectens deosculatur, et suscipit, ut prodigum, ut latronem, ut meretricem, qui peccatoris mortem non vult, ut eorum conversionem, et vitam. Cum igitur, fratres, tam multis testimoniis abundemus, tam ex Veteri quam ex Novo Testamento, quæ nos ut salutis nostræ curam agamus admonent, confugiamus ad Deum nostrum in confessione, qui omnes peccatores, ut salutis suæ consulant, exhortatur, eosque per prophetam Joel ad pœnitentiam provocans alta voce exclamat dicens: *Convertimini ad me ex toto corde vestro, et rumpite corda vestra, non autem vestimenta vestra*¹². Et per Isaiam: *Lavamini, et puri estote, tollite peccata de animabus vestris*¹³. Et per C alium iterum dicit: *Dic tu primum peccata tua, ut justificeris*¹⁴. Iterumque: *Justus sui ipsius est accusator in contradictione*¹⁵. Et per Ezechielem: *Vivo ego dicit Dominus; nolo mortem peccatoris, ut convertatur, et ipse vivat*¹⁶. Et per Davidem: *Dixi: Confitebor adversum me iniquitatem meam Domino, et tu remisisti impietatem cordis mei*¹⁷. Et iterum: *Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo*¹⁸. Et iterum: *Cogitatio hominis confitebitur tibi*¹⁹. Et per Jacobum fratrem Domini: *Confitemini alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem ut sanemini*²⁰. Sic et alibi: *Nunquid qui cadit non resur-*

Θεοῦ παῖς, ὁ διὰ τὴν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν σωτηρίαν γενόμενος ἄνθρωπος, εἰδὼς ἡμῶν τὸ ὀλισθηρὸν καὶ τῆς φύσεως τὸ εὐόλισθον, καὶ ὅτι διὰ παντὸς ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐπιμελῶς ἐκ νεότητος, οὐδαμῶς εἴασεν ἀνεπιμελήτους, ἀλλ' ἔδωκε νόμον εἰς βοήθειαν, ἀγγέλους ἐφ-έστηκε φύλακας, ἐξαπέστειλε προφῆτας, ἀποστόλους, ἱεράρχας, ἱερεῖς, διδασκάλους εἰς διδασκαλίας πνευματικάς· μοναχοὺς δὲ πάλιν τὸ παραινεῖν, ἐπὶ τὸ ἐξομολογεῖσθαι εἰς αὐτοὺς μετὰ μετανόας, ἵνα μηδεμίαν βλάβην καθ' ἡμῶν εὖρη ὁ βάσκανος ἡμῶν ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, καὶ ἀνελπιστίας ἡμᾶς τοῦ σώζεσθαι μετὰ τὸ πεσεῖν βρόχοις καὶ πάγαις περιάψῃ, ἀλλ' ἔσω τῶν τῆς σωτηρίας λιμένων ἰθύνεσθαι. Καὶ γὰρ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ εἰλικρινοῦς προθέσεως ἐπιστρέφοντας προὔπαντᾷ, καὶ ἀγκαλιζομένους καταφιλῶν ὑποδέχεται, ὡς τὴν ἄσωτον, ὡς τὸν ληστήν, ὡς τὴν πόρνην, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, μαρτυρίας ὅτι πλείστας παραινούσας ἡμᾶς εἰς τὸ σώζεσθαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης, προσδράμωμεν τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν ἐξομολογήσει, ὅτι πάντας προσκαλεῖται τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ σώζεσθαι, ὡς διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ πάντας πρὸς μετάνοιαν προσκαλούμενος ἀναφωνῶν λέγει· Ἐπιστρέψατε πρὸς με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν. Καὶ διὰ Ἡσαΐου λέγει, Αὐσασθε, καὶ καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς ἁμαρτίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Καὶ δι' ἐτέρου πάλιν λέγει, Λέγε σὺ πρῶτον τὰς ἁμαρτίας σου ἵνα δικαιωθῇς. Καὶ πάλιν, Δ'καίος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν ἀντιλογίᾳ, καὶ διὰ τοῦ Ἰεζεκιήλ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Καὶ διὰ τοῦ Δαβὶδ, Εἴτα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. Καὶ πάλιν, Ἐξομολογήσομαι σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Καὶ αὖθις, Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεται σοι. Καὶ διὰ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ

¹² Joel II, 12. ¹³ Isa. I, 16. ¹⁴ ibid. 18. ¹⁵ Ezech. XXXII, 41. ¹⁶ Psal. XXXI, 5. ¹⁷ Psal. CX, 1. ¹⁸ Psal. LXXV, 11. ¹⁹ Jac. V, 16.

ἀλλήλων, ἵνα λαθῇτε. Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, Μὴ ὁ πί-
πτων οὐκ ἀνίσταται; Καὶ πάλιν, Ἐγείραι, ὁ καθεύ-
δων, τῆς ἀμελείας, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς
ἀνελπιδίας, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός, ὁ ἄδυ-
τος ἥλιος, ὁ φωτίζων τὰ ἐσκοτισμένα.

Τοιοῦτον οὖν ἔχοντες, ἀγαπητοὶ, Δεσπότην ἀνεξι-
καχον, ἀνδργητον, συμπαθεῖ, φιλάγαθον, ἀμνησί-
καχον, εὐσυμπάθητον, μὴ αἰσχυνοῦμεν τὰ ἡμῶν
πταίσματα δημοσιεῦσαι πνευματικοῖς ἀνδράσι πρὸ
τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καὶ φρικτοῦ κριτηρίου. Γέγρα-
πται γάρ, Ἔστιν αἰσχὺνὴ ἐπάγουσα ἁμαρτίαν,
καὶ ἔστιν αἰσχὺνὴ χάρις καὶ δόξα. Εἰδὼς γάρ ὁ
Σωτὴρ ἡμῶν καὶ Θεὸς ὅτι νέοι βαπτιζόμενοι καὶ
προβαίνοντες ἐν ἡλικίᾳ μολύνομεν διὰ τὰς ἁμαρτίας
τὸν ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος ἐξυφανθέντα ἡμῖν χιτῶνα
τῆς ἀφθαρσίας, δέδωκεν ἡμῖν πάλιν δι' οἰκείαν χρη-
στότητα δι' ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας καθίρειν
τοῦτον. καὶ λαμπρὸν ἀπεργάσασθαι, ἵνα πάλιν εἰς τὸ
ἀρχαῖον ἐπαναχθῶμεν ἀξίωμα, καὶ φύγωμεν διὰ τῆς
μικρᾶς ταύτης αἰσχύνης, τῆς μελλούσης τότε γενέ-
σθαι ἐνώπιον πάντων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, ὅταν
ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μὴ γὰρ ἀνα-
μάρτητόν τινα ὁ Χριστός σοι ἐπηγγείλατο τοῦ ἐξ-
αγορεύει[ν]. ἢ ἄγγελον, ἢ δίκαιον καὶ ἀνέπαφον, ἵνα
τὴν ἑαυτοῦ ἀποτομίαν δειλιάσης· ἀλλὰ ἄνθρωπον
ἁμαρτωλὸν καὶ ὁμοιοπαθεῖ σου, ἵνα διὰ τῆς παρούσης
ταύτης αἰσχύνης, τῆς μελλούσης καὶ αἰωνίου λυ-
τρωθῇ. Ταῦτα οὖν κατὰ νοῦν θέμενος ἀναλόγισαί
σου τὰ πεπραγμένα, ἀγαπητέ, τὰ ἐν νυκτὶ, τὰ ἐν
ἡμέρᾳ, τὰ ἐν γνώσει, τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, ἅπαντα ἐνώπιον
τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ
ἀνερωθρίαστος πρὸς με τὸν ἁμαρτωλὸν μηδὲν δια-
στειλόμενος.

Christo et electis ejus angelis, nihil pudore reticens

Ἄρχει δὲ ὁ ἐξαγορευόμενος ποιεῖν τρεῖς μετα-
νοίας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ λέ-
γειν ἐκ τρίτου, « Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ Κύριε
ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἐν τῷ
κρυπτῷ τῆς καρδίας μου. » Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν
λόγον τοῦτον ἀνίσταῖν αὐτὸν, καὶ ἵστασθαι τὸν τε ἐξ-
ομολογούμενον καὶ τὸν ἀναδεχόμενον, καὶ ἐπερωτᾶν
αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰλαρότητι, εἰ δυνατόν καὶ καταφιλεῖν
αὐτὸν, καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἐξομολογουμένου,
καὶ μάλιστα, ἐὰν ὁρᾷ αὐτὸν κάτω που ὑπὸ πολλῆς
καὶ ἀφορήτου λύπης καὶ αἰσχύνης κυριευόμενον,
πραεῖα καὶ ἰλαρᾷ τῇ φωνῇ λέγειν οὕτως·

Περὶ πίστεως, περὶ ἱεροσυλίας, περὶ αἰρέσεως,
περὶ βλασφημίας, περὶ φθορᾶς παρθένου, περὶ μετα-
λήψεως, περὶ ποσότητος γυναικῶν, περὶ πορνείας,
περὶ μοιχείας, περὶ παπαδίας, περὶ μοναχῆς μεγα-
λοσχῆμου, περὶ μικροσχῆμου, περὶ ἱερωμένης, περὶ
αἰμομιξίας, περὶ γυναικοαβρένομανίας, περὶ κτηνο-
φατίας, περὶ ὀρνεοφατίας, περὶ μαλαχίας, περὶ συν-
τρίμματος, περὶ ἀφῆς ἀλλοτρίας, περὶ συνουσίας εὐ-
νούχου, περὶ κτηνοφατίας ἀβρένων ζώων, περὶ πί-
πτοντος εἰς ἀβάπτιστον, περὶ ἀρπαγῆς κόρης, περὶ

A get ¹¹ ? Et iterum : *Exsurge, qui dormis, ab incuria
tua, et resurge a mortuis, et desperatione, et illu-
minabit te Christus* ¹² **, qui sol est non occumbens,
qui tenebris obfusa luce perfundit.

Talem igitur, dilecti, habentes Dominum inju-
riarum tolerantem, minime iracundum, compatien-
tem, bonorum amantem, malorum immenorem, ad
misericordiam adeo proclivem, ne erubescamus
ante tremendum et terribile illud judicium peccata
nostra viris spiritualibus publicare : scriptum est
enim : *Est pudor adducens peccatum, et est pudor,
gratia et gloria* ¹³. Sciens enim Servator et Deus
noster, quod juvenes baptizati dum ætate provehi-
mur per peccata contaminamus tunicam ex aqua
et spiritu nobis contextam, tunicam immortalita-
lis ; dedit nobis facultatem iterum eam secun-
dum familiarem sibi bonitatem per confessionem
et pœnitentiam repurgandi et illustrandi, ut an-
tiquam dignitatem recuperemus, et per brevem
et momentaneam hanc erubescensiam effugiamus
eam quæ coram angelis et hominibus futura
est, cum Deus unicuique reddet secundum opera
ejus. Non enim tibi promisit Christus impec-
cabilem aliquem cui confitereris, vel angelum, vel
justum, purumque atque ab omni parte intactum,
ut ipsius examen et severam inquisitionem timeas
et refugias ; sed hominem peccatorem iisdem quibus
tu animi affectibus obnoxium, ut per hanc præsen-
tem erubescensiam a futura et æterna redimaris.
Hæc igitur animo revolvens considera, et ad calcu-
lum revoca, dilecte, quæ fecisti, quæ noctu, quæ
interdiu, quæ sciens, quæ ignorans : omnia coram
aut contrahens, confidenter mihi peccatori con-
fiteri.

Debet autem qui confitetur tres pœnitentias fa-
cere in introitu sancti altaris, terque dicere, « Con-
fitebor tibi, Pater, Domine Deus cœli et terræ, omnia
quæ in abscondito cordis mei sunt. » His dictis,
eum erigit confessor, et utroque stante confessor
eum interrogare debet cum omni hilaritate, ipsum-
que si fieri potest deosculari, manusque ejus, præ-
sertim si viderit eum animo dejectum et intolera-
bilem aliquam tristitiam et pudorem ipsi domi-
nantem, voce mansueta et serena sic alloquetur.

De fide, de sacrilegio, de hæresi, de blasphemia,
de virginis corruptione, de communionem, de quan-
titate mulierum, de fornicatione, de adulterio, de
uxore sacerdotis, de moniali magni habitus, de
moniali parvi habitus, de diaconissa, de incestu,
de insano masculorum cum feminis concubitu, de
coitu cum brutis, cum volatilibus, de mollitie, de
confrictione, de tactu alieno, de congressu eunuchi,
de irrationali concubitu masculorum animalium,
de iis qui cum non baptizatis copulantur, de raptu

¹¹ Jerem. viii, 4. ¹² Ephes. v, 14. ¹³ Eccli. iv, 25.

puellæ, de iis qui extra vas genitale, de copula cum ancilla sua, de osculo corporis muliebris, de desiderio privationis filiorum, de abortu, de pharmacis componendis ad impediendam conceptionem, de mollitie alterius ope excita, de magia, de aruspicina, de divinatione, de gonorrhæa, de pharmacis mortalibus, de oris ornamentis, et vultu muliebri fucato, de avellentibus sibi pilos, de impredientibus matres ne infantes lactent, et educent, de vinculo et solutione magica, de invidia, de detrectatione, de accusatione, de mendacio, de furto, de sepulcrorum effossoribus, de vestimentorum spoliatione iis facta, de dolo, de injuria sacerdoti illata, de injuria spirituali Patri illata, de parricidio, de sordibus et inquinamentis, de rerum pollutarum esu, de rapina animalium, de ebrietate, de sanguine suffocati cujuscunque, de contemptu pauperis, de cibo morticino, de suffocatis de rapina cujuscunque rei, de malorum et injuriarum memoria, de superbia, de vana gloria, de casu et morte hostium, de condemnatione, de animi inflatione et elatione, de misanthropia, de intemperantia et petulantia, de argenti cupiditate, de ventris ingluvie, de animi duritie, et immisericordia, de iis qui jejunt Sabbatis et diebus Dominicis, de saltantibus cum cantilenis et choros agitantibus, de facientibus satanicos lusus, de tibiis et omni specie instrumenti musici, de lenonibus, de mutuo dante ad usuram, de mercede mercenarii, de iis qui statera fraudulente utuntur, de iis qui sibi violentas manus inferunt, de iis qui C aquas augendæ rei suæ gratia miscent, de iis qui monumenta struunt mortem sibi inferentibus, de iis qui in alios malevolo sunt animo, et repentina morte iis obeuntibus imprecantur, de iis qui gestant amuleta, de incendiario, de moventibus terminos agrorum, de eo qui clam auscultat, et ex improviso, et audita suspiciose refert, de iis qui eunuchos faciunt, de iis qui falsum testimonium perhibent, de iis qui atrociter tractant servos suos, de iis qui alios iniquitatem docent, de iis qui falsis subscriptionibus abutuntur.

Postquam eum vel eam interrogavit, tum detegit eum etiamsi diadema gerat, non autem, si mulier.

Oratio.

Deus Salvator noster, qui per prophetam tuum D Nathan Davidi de propriis peccatis poenitentiam agenti veniam tribuisti, et Manasses poenitentis orationem suscepisti, ipse hunc servum tuum N. de propriis peccatis poenitentiam agentem suscipe consueta tibi miseratione, dissimulans et non animadvertens ipsius peccata. Tu enim is es, Domine, qui septies septuagies parcere jussisti incidentibus in peccata: quia sicut magnitudo tua, ita et misericordia tua, tuque es Deus, Deus poenitentium, et poenitens in omnibus iniquitatibus nostris, tibi-que gloriam reddimus, Patri, et Filio, et Spiritui sancto, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

A περί έξω τῆς ἡθης, περί πιπτόντων εἰς τὰς ἑαυτῶν δούλας, περί ἀσπασμοῦ σώματος γυναικὸς, περί πόθου ἀτεχνίας, περί ἐκτρώματος, περί κατὰ τὰ μὴ συλλαμβάνειν ποιῆσαι βοτάνην, περί μαθλησίας, περί μαγείας, περί ὀρνεοσχόπων, περί μαντείας, περί γονορροίας, περί φαρμακείας θανασίμου, περί καλλωπισμοῦ ὄψεως γυναικὸς, περί τῶν τιλλόντων τὰς ἑαυτῶν τρίχας, περί ἀποστρεφικῶν τοῦ μὴ βυζάνειν τὰ ἑαυτῶν παιδία, περί δέματος ἢ λύματος, περί φθόνου, περί καταλαλιᾶς, περί κατηγορίας, περί ψεύδους, περί κλεψιάς, περί τυμβωρύχων, περί λωποδυσίας, περί δόλου, περί ὕδρεως ἱερέως, περί ὕδρεως πνευματικοῦ Πατρὸς, περί πατραλοίας, περί μαγαρισμοῦ, περί μιανοφαγίας, περί κλοπῆς ζώων, περί μέθης, περί αἵματος πνικτοῦ καὶ οἰουδήποτε, B περί παραβλέψεως ἐνδεοῦς, περί βρώσεως θνησιμαίου, περί πνικτῶν, περί ἀρπαγῆς οἰουδήποτε πράγματος, περί μνηστιακίας, περί ὑπερηφανίας, περί κενοδοξίας, περί πτώσεως ἐχθρῶν, περί κατακρίσεως, περί φυσιώσεως, περί μισανθρωπίας, περί ἀκολασίας, περί φιλαργυρίας, περί γαστριμαργίας, περί ἀσπλαγχνίας, περί νηστευόντων Σάββata καὶ Κυριακάς, περί χορευόντων καὶ τραγυδομένων, περί τῶν ποιούντων καίγνια σατανικά, περί αὐλῶν καὶ παντὸς εἶδους μουσικοῦ, περί πορνοδοσκῶν, περί τόκων δανείζοντος, περί μισθῶν μισθωτοῦ, περί χαμπανιστοῦ, περί τῶν λεγόντων βιοθανῶν, περί ὕδρομίκτων, περί ποιούντων μνημόσυον βιοθανούντων, περί μνηστιακούντων καὶ αἰφνιδίως ἀποθανόντων, C περί τῶν φορούντων φυλακτήρια, περί ἐμπυριστοῦ, περί παραυλαχιστοῦ, περί παρακροατοῦ, περί τῶν εὐνουχιζόντων, περί ψευδομαρτυρούντων, περί τῶν ἀπερχομένων εἰς γάμους, περί τῶν ἀπερχομένων εἰς μάντεις, περί τῶν κακοποιούντων τοὺς ἑαυτῶν δούλους, περί τῶν μανθανόντων ἐτέρους κακίας, καὶ περί ψευδοῦπογραψάντων.

faciunt, de iis qui falsum testimonium perhibent, de iis qui atrociter tractant servos suos, de iis qui alios iniquitatem docent, de iis qui falsis subscriptionibus abutuntur.

Καὶ μετὰ τὸ ἐρωτῆσαι αὐτὸν ἢ αὐτὴν ταῦτα, ἀποσχεπάζει αὐτὸν, ἐάν ἐστι καὶ ὁ τὸ διάδημα φορῶν, εἰ δὲ γυνή, οὐ.

Εὐχή.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ πλημμελήμασιν ἄφεσιν δωρησάμενος, καὶ τοῦ Μανασσῆ τὴν ἐπὶ μετανόῃα προσευχὴν δεξάμενος, αὐτὸς καὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε τὸν μετανοήσαντα ἐπὶ τοῖς ἰδίοις παραπτώμασι πρόσδεξαι τῇ συνήθει σου φιλανθρωπία, παρορῶν αὐτοῦ τὰ πλημμελήματα. Σὺ γὰρ εἶ, ὦ Κύριε, ὁ ἐβδομηκοντάκις ἐπτὰ ἀφιέναι κελεύσας τοῖς περιπίπτουσιν ἐν ἁμαρτίαις, ὅτι ὡς ἡ μεγαλοσύνη σου οὕτως καὶ τὸ ἔλεός σου, ὅτι σὺ εἶ Θεός, Θεὸς τῶν μετανοούντων, καὶ μετανοῶν ἐν πάσαις ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχή.

αὐτὸς οὖν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς συγχωρήσῃ σοι πάντα ὅσα ἐνώπιον αὐτοῦ τῇ ἐμῇ ἐξωμολογήσῃ ἐλαχιστότητι καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἀκατάκριτόν σε ἐμ- προσθεν τοῦ βήματος αὐτοῦ παρασταθῆναι κα- αξιώσῃ ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχή.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνῃ διὰ δακρύων ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος, καὶ τὸν τελώνην τὰ οἰκεῖα ἐπιγνόντα πταίσματα δικαιώσας, πρόσδεξαι καὶ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ δούλου σου τοῦδε, καὶ ἦν τι πεπλημμέλῃται αὐτῷ ἐκούσιον ἢ ἀκούσιον ἁμάρτημα, ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν, ὡς ἀγαθὸς παρίδε· σὺ γὰρ μόνος ἐξουσίαν ἔχεις ἀφιέναι ἁμαρτίας ὡς εὐσπλαγχνός, ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος σὺ ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀνα- πέμπομεν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύ- ματι πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ λῦσαι ἐξομολογούμενον μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν χρόνον τοῦ ἐπιτιμίου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ δούς τὴν εἰρήνην καὶ εἰπὼν, Ἄν τι- των ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τι των κρατῆτε κεκράτηνται, αὐτὸς, Δέσποτα, Κύριε, τῇ ἀσράτῳ καὶ παντοδυνάμῳ ἐπιστάσι· ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, καὶ λύσον αὐτοῦ τὴν κηλῖδα τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς περὶ ὧν εἰς πλημμελήματα περιέπεσε, διὰ τοῦ στόματος ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὃς δεδεμένος ὢν διὰ κανόνος, λέλυται ὁ ἐπ' αὐτῷ κανὼν καὶ τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ διὰ τῆς σῆς χάριτος καὶ φιλοανθρωπίας, ὅτι εὐλογεῖται τὸ πανάγιον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ ἐγείραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ποιῆσαι αὐτὸν σκεπάζει τὴν κεφαλὴν, καὶ συγκαθέζεσθαι ὀφείλει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐρωτᾶν τίνα ἰσχύσει φυλάξει ἐντολήν. Οὐ γὰρ ὁ θέλει ὀφείλει διδόναι ὁ ἐπιτιμῶν τὸ ἐπιτίμιον, οὐδὲ ὁ πρέπει ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ὁ φυλάξει προαιρεῖται ὁ ἐπιτιμώμενος, ὅτι εὐ πρὸς τὴν ἀναλο- γίαν τῶν ἁμαρτημάτων παρὰ τοῖς χρηστοῖς, εὐ- σπλάγχχοις καὶ Χριστομιμήτοις, καὶ τοῖς καλῶς δια- κρίναι δυναμένοις καὶ πρόσωπον, καὶ φύσιν, καὶ ὥραν, καὶ τόπον, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ νεότητα, καὶ γῆρας, δίδονται τὰ ἐπιτίμια, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἴαν εἶπον σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, καὶ τοῦ διακρίναι ὀφειλον- τος καὶ πρόσωπον καὶ ὥραν καὶ φύσιν ἀναλόγως τοῦ ἐξομολογούμενου. Ἐνδέχεται γὰρ τὸν ὀλιγαμάρτητον καὶ πρόθυμον μέγα λαβεῖν ἐπιτίμιον, ὅπως μὴ μόνον ἄφεσιν κακῶν, ἀλλὰ καὶ στέφανον λάβῃ, τὸν δὲ πο- λυαμάρτητον καὶ βῆθρον μικρόν, ἵνα μὴ κατα- ποθεῖς ὑπὸ βάρους καὶ ἀθυρίας ἀφήσῃ πάντα. Οὐ γὰρ προσετάγημεν βάρη κουφίσειν, καὶ βάρη ἐπιτι-

A

Oratio.

Ipsa igitur Servator noster, et Dominus Jesus Christus dimittat tibi omnia quæ coram ipso meæ exiguitati confessus es, et in hoc sæculo, et in futuro, et dignetur te indemnatum sistere coram tribunalis suo qui est benedictus in sæcula sæculo- rum. Amen.

Oratio.

Domine Deus noster, qui Petro et meretrici per lacrymas remissionem peccatorum donasti, et pu- blicanum propria delicta agnoscentem justificasti, suscipe confessionem servi tui hujus N. Et si ali- quod ab ipso perpetratum est peccatum volunta- rium aut involuntarium, verbo, aut opere, aut cogitatione, ut bonus et clemens ne animadvertas. Tu enim solus potestatem habes ut misericors peccata dimittendi, quia benignus, et hominum amator es, et tibi gloriam reddimus, Patri, et Filio, et Spiritui sancto, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio alia ad solvendum confitentem postquam pœnitentiæ tempus complevit.

Here Domine Deus noster, qui, portis clausis, dis- cipulis tuis adfuisti, donansque illis pacem dixisti: Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, quorum retinueritis, retenta erunt¹⁹, ipse, Here, Domine, secundum invisibilem et omnipotentem curam qua omnia administras, inspicere super servum tuum hunc, et corporis ipsius maculas, sordesque animæ propter quas in peccata incidit, per os meum quam- vis peccator sim, dissolve; et qui per canonem ligatus est, solutus sit a canone et a peccato quo constringitur, per gratiam et misericordiam tuam, quia sanctum nomen tuum benedicatur, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

Postquam eum erexit a terra, et caput tegere jussit, cum ipso considerare debet, et interrogare quodnam mandatum servare potest. Non enim pœ- nitentiam imponens, quam libuerit pœnitentiam illi dare debet; neque quod decet, et peccata postu- lant, sed quod servare eligit pœnitentiam suscipiens. Quia non secundum peccatorum proportionem im- ponuntur epitimia a benignis, misericordibus, et Christi imitatoribus qui recte possunt dijudicare personam, naturam, horam, locum, ignorantiam, juventutem, senectutem; sed juxta qualem dixi comparisonem et discretionem quam instituere debet qui hæc dijudicaturus est, analogice ad per- sonam, horam, et naturam confitentis. Contingit enim eum qui pauca peccavit, bono esse et prompto animo et magnam accipere pœnitentiam, ut non modo malorum remissionem consequatur, sed etiam coronam. Eum vero qui multa peccavit re- misso et segni esse animo, lenique affici pœnitentia,

¹⁹ Joan. xx, 23.

ne gravitate poenitentiae cum animi segnitia et debilitate conjuncta deserat omnia. Non enim jubemur gravia efficere levia, et gravia imponere. Suave est enim Domini jugum, et onus leve. Venite enim, inquit, *ad me, et ego dabo vobis requiem*¹⁹. Contingit iterum aliquem in parva peccata, vel in multa, sed minora incidere, pluribusque anni. epitimia jam exercentem, majorem tamen accipere poenitentiam eo qui magna et gravia crimina peccavit, huncque etiam propter Dei timorem quo afficitur celerius proficere et peccata deserere. Non enim aestimatur poenitentia, sed animi dispositio, ut ait magnus Basilius, quod tempore non judicamus ejusmodi confitentem, sed modum poenitentiae attendimus. Nam cui per Dei misericordiam haec concredita sunt, potestatem habet animam illam humanius tractandi. Nos jussu Spiritus sancti scripsimus in diminutionem temporis poenitentiarum. Non erit hoc condemnatio dignitatis et meriti confessionis peccatorum tuorum sicut et Chrysostomus dicit, quod Ninivite non multis indiguerunt diebus, sed tribus solum. Sed latro ne quidem tribus, sed nec uno die, at quantum quis ut unum verbum proferat, pronuntians, viam ad paradysum confecit. Haec a nobis dicta sunt propter eos qui insulse poenitentias aggravant, et in omnes secundum divinorum canonum definitionem eas accipiunt et interpretantur, non recte neque juste, sed inhumanitus, imprudenter, et ignoranter ista se facere

Mulieres autem de pluribus inquirendae sunt quam de iis quae pro viris scripta sunt. Procedunt enim usque ad veneficia et magias quae dicere horrendum, nedum exsequi, atque etiam usque ad varias caedes, in conceptionibus, et in ipso perfecto partu. Eorum enim aliquae circa mensem completum caedem perpetrant, ut ego humilis post haec omnia scripta, accepi eas miserandum hoc facinus unoquoque mense per herbas perpetrare. Diligenter inquirendae mulieres, ut dixi: postquam enim omnia peccata sua, ut viri, confessae fuerint, interrogentur et de hoc, quot infantulos occiderunt, et quomodo, praesertim si viduae fuerint, et monachae. Aliud enim est pharmacum facere, ut filios non amplius procreet, quod omnium gravissimum est; non novit enim quot erat paritura. Aliud vero hoc praestare per contusionem vel intrita quaedam, quod alio levius est. Singulis autem mensibus ope cujusdam herbae embryon occidere omnino est perniciosum, et omni caede sanguinolentius, cui etiam ad mortem usque epitimium decernitur, nisi abstinere. Atque haec de diligenti inquisitione, et differentia confessionum, et de ratione qua quaecunque facta sunt, confiteri oportet.

Castigationes et poenitentiarum differentiae istae sunt. Quae facta sunt tam a viris quam a mulieribus ante annum aetatis tricesimum, facile remittuntur, et donantur, qualiacunque sint, ita ut eorum castigatio sit velut trium aut duorum anno-

θεῖν. Χρηστὸς γὰρ ὁ τοῦ κυρίου ζυγὸς καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρόν· Δεῦτε γάρ, φησὶ, πρὸς με καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἐνδέχεται πάλιν εἰς μικρὰ ἁμαρτήματα ἐμπεσόντα, ἢ καὶ εἰς πολλὰ, ἐλάττονα δὲ, ἀπολαύσαντα δὲ ἔτεσι πλείστοις τῶν ἐπιτιμιῶν αὐτοῦ πλείονα λαβεῖν ἐπιτίμησιν τοῦ εἰς μεγάλα καὶ βαρέα παραπεσόντος ἁμαρτήματα, τάχιον δὲ διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀποκόψαντα. Οὐ γὰρ κρίνεται μετάνοια, ἀλλὰ διάθεσις ψυχῆς, ὡς φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι οὐ χρόνῳ κρίνομεν τὸν τὰ τοιαῦτα ἐξαγορεύοντα, ἀλλὰ τρόπῳ τῆς μετανόιας προσέχομεν, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἐμπιστευθεὶς παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας τὴν ψυχὴν ἐκείνην φιλανθρωπεύσασθαι. Ἡμεῖς κελεύομεν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγράψαμεν εἰς καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῶν χρόνων τῶν ἐπιτιμιῶν. Οὐκ ἔστι κατὰ γνῶσιν ἀξιώσεως τοῦ ἐξαγορεύσαι σου τὴν ἁμαρτίαν, καθὼς καὶ ὁ Χρυσόστομος φησὶν, ὅτι οἱ Νινευῖται οὐ πολλῶν ἐδεήθησαν ἡμερῶν, ἀλλὰ τριῶν μόνον, καὶ ὁ ληστής δὲ οὔτε τριῶν ἢ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλὰ ὅσον ἂν τις εἴπῃ ἐν ῥῆμα, φθεγγόμενος τὴν εἰς τὸν παράδεισον ἤνυσεν ὁδόν. Ταῦτα δὲ παρ' ἡμῶν λέλεχται διὰ τοὺς ἀνοήτως βαρύνοντας τὰ ἐπιτίμια, καὶ εἰς ἅπαντας κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῶν θείων κανόνων ἐκλαμβάνοντας, οὐ καλῶς οὐδὲ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως, ἀλλ' ἀπανθρώπως καὶ ἀσυνέτως καὶ ἀγνώστως λαμβάνειν ἐπηγγελμένους. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἀνδρῶν.

et interpretantur, non recte neque juste, sed inhumanitus, imprudenter, et ignoranter ista se facere

Αἱ δὲ γυναῖκες πλείονα ὀφείλουσι τῶν προγραφέντων ἀνδρῶν ἐρευνᾶσθαι· φθάνουσι γὰρ καὶ ἕως φαρμακειῶν καὶ μαγειῶν ὧν καὶ τὸ εἰπεῖν φρικτὸν, οὐχὶ δὲ τὸ διαπράξασθαι, καὶ φόνων δὲ διαφόρων ἐν ταῖς συλλήψεσι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τελείαις ἀποκυήσεσι. Τινὲς γὰρ αὐτῶν καὶ κατὰ μῆνα ἡμερῶν φόνον ποιοῦσιν, ὡς ὁ ταπεινὸς ἐγὼ καὶ μετὰ τὰ γραφέντα πάντα καὶ τοῦτο ἀνεδεξάμην ἐλσεῖν τὸ κατὰ μῆνα φόνον διὰ τινος βοτάνης ποιεῖν. Ἐρευνᾶσθαι ἀκριθῶς καὶ τὰς γυναῖκας, ὡς εἶπον· μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν αὐτῶν πάντα τὰ παραπτώματα ὡς οἱ ἄνδρες, ἐρωτάσθωσαν καὶ τοῦτο, πόσα ἐφόνευσαν παιδία, καὶ μάλιστα αἱ χῆραι καὶ αἱ μονάστριαι, καὶ διὰ ποίων τρόπων· ἄλλο γὰρ τὸ ποιεῖν φάρμακον καὶ μηκέτι ποιῆσαι παιδίον· τὸ καὶ βαρύτερον πάντων· οὐκ οἶδε γὰρ πόσα ἤμελλε ποιεῖν. Καὶ ἕτερον τὸ διὰ τριμμάτων, τὸ καὶ τοῦ ἄλλου κουφότερον· τὸ δὲ κατὰ μῆνα διὰ τινος βοτάνης ἐμδρυσὸν ἀποκτείνειν πάντα που ὀλέβριον καὶ παντὸς φόνου φονικώτερον, ὃ καὶ ἕως θανάτου τὸ ἐπιτίμιον ἔχει, ἂν τοῦτο μὴ ἀποκόψῃ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐρεῦνης καὶ διαφορᾶς τῶν ἐξομολογήσεων, καὶ πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ ὅσα ἐγένοντο.

Αἱ δὲ ἐπιτιμήσεις καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἐπιτιμιῶν αὗται, καὶ ὅσα ἐγένοντο πρὸ τῶν λ' ἐτῶν ἐν τε ἀνδράσιν ἐν τε γυναιξὶ εὐσύγνωστα καὶ εὐσυγχώρητα ἔστωσαν, οἷα καὶ εἰσι, ὥστε ὡς τριῶν ἢ δὲ ἐτῶν ἔχειν τὴν ἐπιτίμησιν, ἐάν οὐκ ἔστι φόνος οἷος δὴ-

¹⁹ Matth. xi, 28-30.

ποτε, οὔτε μεγάλη αἰμομιξία. Ἐάν δὲ μετὰ λ' ἔτη γεγόναι, καὶ ἕως τριῶν καὶ τεσσαρῶν. Ὅπου δὲ ἐστὶ φόνος ἢ φόνοι, καὶ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν αἰμομιξιῶν, ἦτοι περὶ γνησίας ἀδελφῆς, ἢ υἱοῦ γυναικὸς ἢ καὶ τετάρτου καὶ πέμπτου. Ἐάν δὲ τύχη συντέκνου ἢ θυγατρὸς ἧς ἐδέξατο, ἢ μητρὸς, καὶ ἕως ε' καὶ ς'. Ἐάν δὲ κατὰ φύσιν τις ἥμαρτεν, οὐ περιέπεσε δὲ εἰς τὰ παρὰ φύσιν, οὔτε εἰς αἰμομιξίας οἷα καὶ εἰς καὶ ὅσαι, καὶ εἰς χρόνον ἢ καὶ δύο ἐπιτιμᾶσθαι μόνον. Ταῦτα μὲν ὅσα καταχρηστικῶς ἐπράχθη καὶ ἐχρόνισαν πολλάκις καὶ ἕως γῆρας, εἰ δὲ ἀπαξ ἢ δις, ἢ τρίς γεγόναι καὶ ἐξεκόπησαν οἷα καὶ εἰς ἕως χρόνου ἢ ἡμισυ ἐπιτιμᾶσθωσαν. Ἐάν δὲ ἐπὶ γυναικῶν φόνοι διάφοροι τινες καὶ μαγείαι ἐπράχθησαν, ἢ καὶ ἕως αὐτῶν τῶν παρὰ φύσιν, καὶ ἕως ὧν, καὶ δέκα ἑτῶν.

fuerint, annum unum, vel sesquiannum puniantur. Si vero a mulieribus diversæ cædes, et magiæ factæ fuerint, et ad ea usque quæ contra naturam sunt ad annum usque octavum aut etiam decimum.

Ταύτας δὲ τὰς διαφορὰς καὶ ἐπιτιμήσεις περὶ τῆς κοινωνίας ὀρίζομεν πάντων γάρ ἐστὶ βαρύτερον ἀμάρτημα τὸ ἀναξίως κοινωνεῖν, ὃ καὶ διέλαθεν ἡμᾶς. Ἐρωτᾶσθαι δεῖ τοὺς ἐξομολογουμένους μετὰ τὴν ἅπασαν τῶν ἀμαρτημάτων ἐξομολόγησιν, τὸ εἰ ἄρα τὰ προεξομολογηθέντα ποιῶν ἐκοινωνεῖ; Ὅπερ ἂν εἴπῃ, Ναὶ ἐκοινωνήσα, καὶ ἔξω Πασχαλίου, τοῦτο χειρὸν πάντων ἦν, οἷον καὶ ἐστὶ τῶν ἐλαχίστων τὸ ἀμάρτημα. καὶ πλείονα τὴν ἀποχὴν ποιεῖν τῆς ἀχράντου κοινωνίας.

Περὶ δὲ βρώσεως καὶ πόσεως ὡς ἐκάστου φύσις δύναται ὑποφέρειν, ἡμεῖς δὲ δύο τέως διαφορὰς ἔχομεν, ἐξ ὧν καὶ ποιῶμεν καὶ δίδομεν τοῖς ἡμῖν ἐξομολογουμένοις οἷα καὶ εἰς τὰ ἀμαρτήματα καὶ ἐν τοῖς μεγάλως καὶ μικρῶς ἥμαρτηκόσι. Προείπομεν γάρ ὅτι ἐν τοῖς ἐξομολογουμένοις ἐστὶ καὶ τοῖς τοιοῦτοις ἀναδεχομένοις ἢ ἐλαφρὰ ἢ βαρεῖα τῶν ἐπιτιμῶν ἢ θόσις. Ἡ γὰρ τοῦ ἐξομολογουμένου καθαρὰ καὶ ἀδιάστατος πίστις, καὶ ἐξ ὧν ἔχει μετάδοσις πρὸς τοὺς δεομένους, ἦν περὶ ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος καρπὸν πίστεως ἐπιλέγει, καὶ ἡ τοῦ ἀναδεχομένου τὸν ἐξομολογούμενον, εὐσύγκρισις καὶ γνῶσις καὶ συμπᾶθης συγκατάθεσις πάντα ἐλαφρὰ οἶδε, καὶ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ εὐχῆς, καὶ περὶ τῆς ἁγίας κοινωνίας, καὶ μάλιστα εἰ τύχοι ὁ ἐξομολογούμενος ἵνα πρὸ τοῦ ἐξομολογήσασθαι ἀποκόψῃ τὸ ἀμαρτάνειν, ἢ ὁμολογῇ καὶ ἀπὸ τῆς ἐξομολογήσεως ἀποκόπτειν. Πολλοὶ γάρ εἰσι οἱ ἐξομολογοῦνται καὶ λυποῦνται καὶ μετανοοῦσιν, ἀλλ' ὁμως ἢ φύσει ἢ κλοπῇ ἐχθροῦ, ἢ κακογνωμίᾳ, ἢ καὶ πονηρᾷ συνηθείᾳ ἐλκόμενοι σφάλλονται πάλιν καὶ περιπίπτουσιν ἀμαρτήμασιν, οἱ τοιοῦτοι τοίνυν ἵνα πάντοτε μὲν ἐξομολογῶνται ὁσάκις ἂν πέσωσιν. Ἐάν δὲ καὶ τὰ ἐπιτίμια αὐτοῦ πληρώσαντες ὅσα ἂν ἔτη ἔλαβον παρὰ τοῦ δεσμήσαντος αὐτοῦ, καὶ μέλλουσιν ἀποπληρώσαντες κοινωνεῖν, μηδὲ τότε κοινωνεῖτωσαν. Εἰ δὲ καὶ ὅλως αὐτοὺς ἐλευῶσιν οἱ τὴν ἐξαγόρευσιν δεχόμενοι κοινωνεῖτωσαν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παραφυλαττέσθωσαν ἀχράντον κοινωνίαν ἕως ἂν ἀποκόψωσιν ἑλέους γὰρ καὶ τούτου ἕνεκα μόνον ἐν τῇ κρίσει ἀξιωθήσονται.

rum, nisi cædes sit qualiscunque, aut magnus quidam incestus. Si vero post triginta annos, usque ad tertium aut quartum annum pœnæ prorogantur. Ubi vero interest cædes una aut plures, vel magnorum incestorum aliquod, veluti cum germana sorore, vel uxore filii, vel usque ad quartum et quintum. Si vero potiatur commatre, aut filia quam in baptismo suscepit, aut matris ejus, usque ad quintum aut sextum annum. Si vero quis secundum naturam peccavit, non incidit autem in ea quæ contra naturam sunt, neque in incesta qualia et quantacunque fuerint, anno uno aut duobus tantum puniatur. Ille equidem erga eos qui his quibuscunque abusi fuerint, et in iis sapius ad senectutem usque perseveraverint. At si semel, vel bis, vel

ter id fecerint, et destiterint, qualiacunque ista Si vero a mulieribus diversæ cædes, et magiæ factæ progressæ fuerint, protrahantur eorum pœnitentiæ

Has castigationum differentias de communione definimus : omnium peccatorum gravissimum est indigne communicare, quod nos effugerat. Interrogare igitur oportet confitentes post exactam peccatorum confessionem, nunquid, cum omnia confessa perpetrasset, communicavit. Quod si dixerit : Ita communicavi, et extra Paschatis tempus ; hoc omnium pejus est, licet in minimis peccatis contigerit, mereturque diuturniorem immaculatæ communionis abstinentiam.

Quod ad cibi potusque abstinentiam attinet, imperanda est prout uniuscujusque natura ferre potest. Nos vero interim duas differentias constituimus, secundum quas agimus, et pœnitentiam damus his qui peccata sua qualiacunque sint, sive magna, sive parva peccaverint, nobis confitentur. Supra diximus quod confitentibus et eos susipientibus pœnitentiarum distributio duplex est, levis et gravis. Pura enim continua et indubitata confitentis fides, et eorum quæ possidet cum egentibus communicatio, quam beatus apostolus Paulus fructum fidei dicit, et prudentia scientiaque confessoris hæc bene discernens et distinguens, ipsiusque compatiens dispensatio et accommodatio omnia levia novit et decernit, sive cibum, sive potum, sive orationem, sive communionem spectent ; præsertim si contingat confitentem ante confessionem a peccando abstinuisse, aut post confessionem pollicetur se abstenturum. Multi enim sunt, qui confitentur, et tristantur, et resipiscunt ; attamen vel natura, vel arte furtiva inimici, vel prava opinione, vel mala consuetudine illecti, iterum labuntur, et in peccata incidunt. Qui hujusmodi sunt, semper confiteantur quoties ceciderint : si autem post completas pœnitentias sibi impositas jam communicaturi erant, neque tum communiceant. Si vero eorum omnino misereantur, qui confessionem excepiunt, communiceant ; sed postea hoc observent, ut intermittant immaculatam communionem, donec a peccato perpetrando sese cohibuerint. Propter hoc enim tantum

in judicio misericordia digni censebuntur. Porro cum nonnulli violentie mali habitus succumbentes neque in ipsa magna Quadragesima possint seipsos continere a peccatis, et illi ipsi qui mulieres habent hoc vitio sæpe teneantur, oportet eos, postquam compleverint ipsorum epitimia, et præterierint anni multi, necdum jus communicandi habeant, eo quod in fornicationem, et alia peccata semper incidant, continere se totam sanctam Quadragesimam, nec ullo modo cum muliere peccare; et sic cum timore et tremore tribus Paschatis diebus communicent. Hoc est, sancta et magna feria quinta, magno Sabbato, et magna Dominica. Hoc autem dictum sit secundum desidiam, pusillanimitatem, et incuriam istorum, eo quod a sordibus carnalibus abstinere non possunt; non autem quod aliam statam ponamus pœnitentium differentiam.

Quod si ejusmodi homines in molliem in Quadragesima inciderint, neque sic communicent, licet eorum aliqui sint monachi, etiam sancti. A sanctis equidem Patribus qui canones condiderunt quadraginta tantum dies abstinentiæ a communione iis qui in hunc morbum inciderunt, definiti sint. Si communibus anni temporibus ita definitum est, quanto magis deplorandus ille animi morbus, moleste omnibus dominans, a quo avelli difficillimum est, tota sancta Quadragesima cavendus est! Hæ sunt, de quibus supra dixi, duæ pœnitentiarum, mea quidem sententia, differentie, sicut ego humilis solitus sum observare in omnes plurima et pauca peccantes, infirmos et sanos, juvenes et senes, mulieres et viros, monachos et monachas, præter homines sacratos.

Presbyteros enim et episcopos et diaconos admittere non oportet ad confessionem, donec securitatem secundum Deum confessoribus dederint, si alicujus criminis conscii fuerint quod eos a sacro ministerio abdicet, non amplius ausuros sacrificare. Hujusmodi autem non datur ulla quæcunque sit pœnitentia, vel a cibo, vel a communione abstinentia, sed sola a sacro ministerio cessatio. Nihil autem aliud prohibet sacerdotem a sacro ministerio quam in alienam mulierem præter legitimam revera incidere: in unicam, si solum incidat, non datur illi restitutionis locus, hoc est, nunquam illi fiet sacrificandi potestas, etiamsi martyrismum decertet, faciatque miracula magna, adeo ut mortuos suscitet.

Ἐπειδὴ δὲ εἰσὶ τινες παρὰ βίαν ἔξωθεν πονηρῶς, μηδὲ ἐν τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ κρατῆσαι ἑαυτοὺς ἰσχύοντες ἀπὸ ἁμαρτιῶν, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ γυναῖκας ἔχοντες, χρὴ μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτοὺς τὰ αὐτῶν ἐπιτίμια, καὶ ἂν ἔλθωσι χρόνοι πλεῖστοι, καὶ οὐκ ἔχωσι πῶς κοινωνῆσαι διὰ τὸ ἀεὶ περιπίπτειν αὐτοὺς πορνείαις καὶ ἑτέροις ἁμαρτήμασι, κρατεῖν τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν πᾶσαν τὸ μηδὲν ἁμαρτῆσαι εἰς γυναῖκα καὶ μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὰς τρεῖς τοῦ Πάσχα κοινωνεῖν τῶν ἡμέρας· τοῦτο ἔστι, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ καὶ τῇ μεγάλῃ Κυριακῇ. Τοῦτο δὲ κατὰ ῥαθυμίαν καὶ ὀλιγωρίαν διὰ τὸ μηδέποτε αὐτοὺς ἀπὸ σαρκικῶν μολυσμῶν κρατῆσαι δύνασθαι, καὶ οὐ κατὰ ἄλλην γίνεσθαι λέγομεν διαφοράν.

Ἐάν δὲ καὶ εἰς μαλακίαν οὗτοι (in marg. τοιοῦτοι) πέσωσιν ἐν Τεσσαρακοστῇ μηδὲ οὕτως κοινωνεῖν τῶν ἡμέρας, ἔάν ἔχωσι τινες καὶ μοναχοὶ, εἰ καὶ ἅγιοι εἶναι. Τὸ γὰρ ἐλεεινὸν τοῦτο καὶ χαλεπὸν καὶ παντοκράτητον, καὶ δυσάποστατον πάθος, εἰ καὶ μόνας μ' ἡμέρας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ κανονιστῶν ὥριται, τοὺς ἐν τούτῳ τῷ χαλεπῷ πάθει παραπίπτοντας, ἀλλ' ὅμως τὰς ἄλλας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας καὶ οὐχὶ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς ὥριται! Αὐταὶ δὲ ὥσπερ εἰπον ἄνωτέρῳ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην αἱ δύο τῶν ἐπιτιμήσεων διαφοραὶ εἰσι ὥς ὁ ταπεινὸς ἐγὼ εἶωθα εἰς πάντας πολυαμαρτήτους καὶ ὀλιγοαμαρτήτους, ἀσθενεῖς καὶ ὑγιεῖς, νέους καὶ γέροντας, γυναῖκας καὶ ἄνδρας, μοναχοὺς καὶ μοναχούσας παρεκτός τῶν ἱερωμένων.

Ἱερεῖς γὰρ καὶ ἀρχιερεῖς καὶ διακόνους οὐ χρὴ δέχεσθαι ἐξομολόγησιν ἕως ἂν ἐπὶ Θεοῦ πληροφωρησῶσι οἱ τοιοῦτοι τοὺς ἀνιδέχεσθαι αὐτοὺς μέλλοντας, ὅτι ἔάν τι ἔχωσιν ἐγκλημα τὸ διεῖργον ἦτοι τὸ παῦν αὐτοὺς ἱερατεῦειν μηκέτι τολμήσωσιν ἱερατεῦσαι. Τοῖς γὰρ τοιούτοις οὐ δίδεται οἰαδήποτε ἐπιτίμῃσι ἢ βρώσει ἢ κοινωνίᾳ τὸ σύνολον κρατήσας, μόνῃ ἢ παύσει τῆς ἱερωσύνης· οὐδὲν δὲ ἄλλο παύει ἱερέα τοῦ μὴ ἱερατεῦειν, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ ἔξω νομίμου γυναικὸς εἰς τὸ ἑτέραν ἐναργῶς πεσεῖν· [εἰς] μίαν γὰρ μόνον ἔάν πέσῃ οὐκ ἔχει ἀνάπαυσιν ἡγοῦν ἔχειν πᾶποτε ἐξουσίαν τοῦ ἱερατεῦσαι, ἔάν ἔχη ἀναγωνίσασθαι καὶ ποιῆσθαι θαύματα μεγάλα ὥς καὶ νεκροὺς ἐγείρει.

EX JOANNIS JEJUNATORIS PŒNITENTIALI

VARIA ANTIQUORUM EXCERPTA.

Finito utroque Jejunatoris pœnitentiali quod initio promisimus, exsolvendum est; nonnullorum scilicet, istius pœnitentialis fragmentorum quæ nobis inter legendum occurrerunt, editio. Multa leguntur apud Harmentopolim in Epitome canonum, veluti sectionis quintæ titulo 2, in scholio post quartum Dionysii Alexandrini canonem.

Joannes autem Jejunator sic ait. Pollutus in somno per fluxus passionem, uno die a communione expellitur cum quinquagesimum psalmum cecinerit et pœnitentias 49 peregerit. Qui vero molliem commiserit, 40 diebus plectitur, cibis siccis vescens, et quolibet die pœnitentias 100 peragens. Item mulier quæ in amplexum viri duntaxat venit, mollietati pœnam accipit. At qui corpore vigilante pollutus

Ὁ δὲ Νηστευτὴς Ἰωάννης οὕτω φησὶν· Ὁ μολυνθεὶς καθ' ὕπνου τῷ τῆς ἐκ ῥύσεως πάθει, ἡμέραν μίαν τῆς κοινωνίας ἐκβάλλεται τὸν ὅσον ἡμέρας ψαλμὸν, καὶ μετανοίας ποιήσας μθ'. Ὁ δὲ μαλακίαν διαπραξάμενος μ' ἡμέρας ἐπιτιμᾶται, ξηροφαγία διαιτώμενος, καὶ μετανοίας ἐκάστης ποιῶν ρ'. Ἀλλὰ καὶ γυνὴ ἢ εἰς ἀσπασμὸν ἀνδρὸς μόνον ἐλθοῦσα τὸ τῆς μαλακίας ἐπιτίμιον δέχεται. Ὁ δὲ ἐγρηγορότος τοῦ σώμα-